

رهیافتی تاریخی به اندیشه ابن خلدون در حوزه تعلیم و تربیت اسلامی؛ با تکیه بر کتاب المقدمه

عباس عابدی^۱، مسلم احمدی^۲

۱- کارشناس ارشد تاریخ و تمدن ملل اسلامی دانشگاه بین المللی امام خمینی قزوین

۲- دانشجوی دکتری تاریخ و تمدن ملل اسلامی دانشگاه تهران

چکیده:

مطالعه تاریخ و چگونگی تفکرات بشری به سبب نتایجی که از آن حاصل می شود، همواره موضوع پژوهشی محققان عرصه- های مختلف دانش بشری بوده است. در واقع تعلیم و تربیت، شاخه‌ای از معرفت است که با بهره گیری از یافته‌های روانشناسان و جامعه‌شناسان و داده‌های فرهنگی، دینی و فلسفی و با تکیه بر روش‌های علم و فلسفه، ترکیبی متنوع و در تکاپوی انسجام را پدید می آورد. نوشتار پیش رو بارویکردی تاریخی- تحلیلی می‌کوشد تا نقش و اهمیت آراء ابن خلدون در نظام تعلیم و تربیت اسلامی بپردازد. یافته‌ها حاکی از آن است که ابن خلدون یکی از برجسته‌ترین متفکران و صاحب نظران در عرصه تعلیم و تربیت است. وی صاحب تالیفات مختلفی است که مهم‌ترین آن به مقدمه ابن خلدون مشهور است. وی در مقدمه، به موضوع تعلیم و تربیت پرداخته و به اصول؛ اهداف، روشها و عوامل تعلیم و تربیت اشاره کرده‌اند. ابن خلدون معتقد است انسان موجودی دارای عقل و آزادی و سرشار از استعدادهای خدادادی است که قابلیت تغییرات گسترده را دارد. برای رسیدن به این هدف، مهمترین نقش را تعلیم و تربیت ایفا می‌کند؛ زیرا با تعلیم صحیح است که استعدادهای انسان شکوفا می‌شود و می‌توان آن را با فرهنگ انسانی و اسلامی آشنا کرد. اگر تعلیم و تربیت با مبانی دینی و عقلی باشد، آموزش معارف، تقویت ایمان، تعهد به انجام فرائض الهی و اخلاقی اثرگذار خواهد بود، در این صورت است که تعلیم و تربیت صحیح به شخصیت انسان‌ها در زندگی فردی و اجتماعی با شیوه اسلامی رنگ می‌دهد. **واژگان کلیدی:** ابن خلدون، مقدمه، تعلیم و تربیت، نظام آموزشی، اصول و اهداف آموزشی